

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Къабарты-Малкъарга жылны ахырына 155 социальный объект хайырланалыргъа берилликду

Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Юрий Кокос туюне жер-жерги эмда федерал басма органы журналистери бла тобушюнде билдиргенди.

- Биогенлоке 90-дан аслам объект ачылганды эмда жангыртылганды. Сауукъ саклауда ала 13-дюле (жылны ахырына дагыда 40 ачылганды). Спорт объектиден сегизиси ишленгенди (жылны ахырына дагыда тертиосу хайырланалыргъа берилликди).

Битеуле билем берген 3 школда 640 охуру керуалганды (жылны ахырына 1126 жери бла 6 сабий сад ачылганды). Юч олу театры бла Куралны мекяларны тунгы ремонт этилгенди. ЖКХ-да суу эм газ бла жалчулукъ 6 объект хайырланалыргъа берилгенди, деп къошанды Юрий Кокос.

Он дагыда экономиканы энше тоше барган тынхтыргъа эмда тутхулу этерге, аз-аздан ёрге кетюрлюе барырын жалчулукъга къолдан келгенди да айрып

айтханды. Толу болмаган шартлагъа кёре, ВРП-ни ёлчми 117,6 миллиард сомга жетгенди эмда былырны ол кезиуден эсе 6,3 процентге ёсгенди. Промышленостыда жоюкленген товарланы ёлчми 47 миллиард сом чаклы бир болганды, промышленосте производство индекси 110 процентге жетирди.

Республикада чыгарылган эл молк продукцияны ёлчми, шёндого багыла бла төрегенде, 35,7 миллиард сомдан асламды (102 процент). Курулушда 9,5 миллиард сом (122,2 процент), ол санда жашуа юйленден 327,7 миң квадрат метри (112,7 процент) хайырланалыргъа берилликди.

Баш капиталга салынган инвестиция бир жылга 30 миллиард сомга жетти (130 процент). Розница сатыу-алуны ёлчми 100 миллиард сомдан озарыкды (104,5 процент), - деп Юрий Кокос статистика шартланы келтиргенди. Ол айтханга кёре, бюджетлени

барысына да жылны ичинде 12,4 миллиард сом (124 процент) жыйышдырылганды.

Юрий Кокос промышленосте производствода халны юсюнден тынгылы айтканды. «Терекалмаз» заводну болумна эмда Тырныаузу тау-байыкларыдуруу комбинатын жангыртууны онгарына федерал ведомствода къарала турганын чертгенди.

Гиче бизнесе себеллик этиуну республиканы онуюсу маъаналы ишледен бирине санаганды. «Биз орталык эмда гиче бизнеси, мен анга юйор бизнес дериж этим, чапалыландан, къоркчулу болумладан сакларга борчулду. Аны «квалитар» турганын тохатыргъа, керексизге ышандырганын къорьга, ахыры болмаган контроль титилуе бла чырмау этил турмай, шарт болушукъ этерге заман болганды. Алай бизнес да тозюк бла ачыкъ ишлерге тийишлиди», - деп къошанды ол.

Республиканы Башчысы келтир-

ген шартлагъа кёре, республикада чыгарылган продукция бла кеси кесин жалчуларына болганды. «АПК-да чыгарылган продукцияны 20 процентин биз къыралны башха субъектилерине жибериге болушукъ, алай биз излеген болумлагъа кёре», - деп, Кокос бек алгъа халкыны сейрлик эмда багыла эсе алынарлыклары чертгенди.

-Биз кесибизни товарла чыгаруучуларыбызны келлендирюр ююн, бир неча проектни кергюзгенбиз, федерал программаларга да къатышдыргъа келишгенбиз. Правительство шёндого ма аны бла кореше турады, - деп къошанды ол.

Андан сора Юрий Кокос журналисттерни соруларына жууала бергенди. Пресс-конференциядан толду отчёт газетни жуукъ заманда да чыгарыкъ номеринде басмаларыкъды.

Бизни корр.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешисини Юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы УКАЗЫ

ДРОЗДОВ Игорь Петровични Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешисини къуллугуна салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2014 жылда 17-чи декабрь, №253-УГ

Ю. КОКОС

Къууачы

Тёбен Жемталада - жангы сабий сад

Бу кюнледе Тёбен Жемталада хайырланууыкъ жангы сабий сад берилгенди. КъМР-ни Билем беруи, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министрствосуну пресс-службасында билдиргенлерине кёре, анда бир кезиге 140 баланы кендирирге он барды.

Объектни къурулушуна КъМР-ни Билем беруи, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министрствосуну пресс-службасында билдиргенлерине кёре, анда бир кезиге 140 баланы кендирирге он барды.

учреждениялагъа жюрютюп тургандыла. Объектни къурулушуна КъМР-ни Билем беруи, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министрствосуну пресс-службасында билдиргенлерине кёре, анда бир кезиге 140 баланы кендирирге он барды.

Эки къатлы садик битеу шёндоголю излемлеге келерчады. Нек гегенде шёндого дери элде сабий сад болмаганды. Аталгъа бла анала балаларын район ардада неда башха элдеде

Бизни корр.

АЙНЫУ

Алгъа базанып къарайдыла

Сёз ююн, жерчиликни юсюнден айтханды, суукъла тошююнчюне ге окувна заманды тирликни жыйып, сабанланы мулдах сюрюп, къюлк урукчалыны да себин бошатында мунда. Малланы бла къантыланы багытувга, эти, сютно жарашдыргъа да уллу эсе бурулады. Саулайда комплексде ат, консервала, къыйма, сют эмда такта кетелени жарашдыргъа. Чыгарылган продукция заманды да сатылды.

Быйыл предпритиянга 85 жыл болганды. Биогенлоке районда ол иги айны барган молкленден бирди. Мында производство ёсгени бла жарасуу техниканы да жангылагъа, игилеге алыша барадыла. Алгъаракълада эски термени кетерип, аны орунуна жангысын, а алгыннгында эсе кюрюкени салгырылганды. Къара эриклени жарашдыргъа цех да ишлеп башлаганды. Урунганланы

Кёп болмай Май району администрациясыны башчысы Александр Кислицын комиссияны санында Ново-Ивановскдеги «Ленинцы» эл молк предпритияда болганды. Къонакыла комплексни болуму бла толу шагырейленгенлеринден сора бир толур чурмусу ишленген, дайым айны барган молкге кёп тисап сёз айтхандыла.

ашханаларны къатында төрт отолу къюкюк аны да хайырланалыргъа берилгенди.

-Бусагъатда бу мекяны ич ишлери бла корешибиз. Жаз башында уа тышындыкъ жумушлары да тамаларыкъбыз, - дейди комплексни директор Владимир Бердожа.

Къонакыла кёп болмай салынган сют жарашдыргъа заводда да къаратганды. Аны уллулугу 550 квадрат метрди. «Ол битгиниче дери 2001 жылда бир кюнне беш тонна сют жарашдыргъа жаратгъан цехки хайырлангъа турганды. Он кезиуде кюнне юч тонна сют сауула эди. Бусагъатда сют берген

кесини багысын юч-тёрт жылгъа къайтаргыкъа керекди», - дейди молк башчы.

Келир заманда сют продукцияда деп жарашдыргъан къагыт упакваланы предпритияны кесинде чыгарып башларгъа умут этедеди. Ары да жангы ишчиле керек болушукъдула.

Быйыл сют промышленосте бла байламлы Битеуроссей конференцияга бизни республикадан «Ленинцы» эл молк предпритияте жетинчи кер къатышханды. Ол жыйылуу жыл сайын Социде ётеди. Анга къыралны битеу регионларын, ол санда Узакъ Воскождан, Сибирьден да, келелиде. Бу жол да Владимир Бердожа башчылык этген молк ахыды жетишилме болдура келгени ююн ол форуму сыйлы диплому бла сауыаланганды.

КУРДАНЛАНЫ СЮЛЕМЕН.

ФЕСТИВАЛЬ

Москвдан - диплом эм сауугъа бла

Сокурланы Битеуроссей обществосуну Къабарты-Малкъар республикада люмонно жаш тёлю командасы кёп болмай Москвада бардыргъан «Доступная среда-открытый мир» деген фестивалда биринчи жер алганды.

Оюналгъа къыралны бир неча региондан он команда къатышхан эди. Фестивальны программа-

сында «Презентация команды», «12 студия», «Ярмарка вакансий» деген конкурса, стол теннисден эришуле, торлю-торлю оюнда, презентацияла да болгандыла.

Фестивальны «къонаклары алгъа керекли приборланы жангы торлелери бла шагырейленгенди, можиж театрга баргандыла эм бир неча «Тегерек столгъа»

Культура

Той-оюн суйсенлени саны ёсеге

Тёбен Чегемни Маданият юйюнде той-оюн къауум куралгъанлы төрт жылдан аслам болады. Ол заманы ичинде ары жюрюген къызла бла жашла, торлю-торлю байрамгъа жорала, концерт программала кергюзгенле турадыла. Репертуарда чам, бурнуун халкъ эстрада жырла да бардыла, аланы ёз тилибизде, орусча да айтады.

Коллестив онбеш адамдан куралады. Анда назмуучула, жырчыла да бардыла. Аладан бир къауумун энчи чертирге сюеме. Габоланы Марина жыры, аруу ёно бла эллиени кёбсюню кёлюне жетгенди. Туудуланы Алина, Ахёкбеланы Ахмат, Хаджиданы Мариям бла Жамияла, Чыпчыкъланы Саният назмула окуйдула. Тенсочулула уа быладыла: Алтайланы Алина, Залиханланы Солтан, Ублшланы Таулан эм Мызыланы Лаура.

Кюнден-кюнге бизни къауумга той-оюну суйген жашла бла къызла келелиде, алай бла саныла кёбюе барды. Анга таматлыкъланы Солтан, Ублшланы Таулан эм Мызыланы Лаура. Ахыр концертбины къартлагъа атагъан эдик. Ары келген къонакыла, эллиле да жаратханларын билдиргенле.

Жарысууга ишчибизде бир кемпилик да барды. Кесибизни къокузубуз болмаганы себелли аппаратураны тилеп алыргъа тошеди. Эли администрациясыны башчысы Къонакъланы Илияс жыны жылгъа аппаратура алыргъа айтканды да, аны ашыгып саклайбыз.

БАЙТУУГЪАНЫЛАНЫ ИСМАЙЛ

Тёбен Чегемни Къулийланы Къайсын аты школуну охуучуы.

Жазылуу-2015

Бизни керти болушукъчубуз

Мен Хасанияны орта школунда малкъар тилден бла литературодан устаз болуп келден бери ишлейме. Ариу тилибизни жашырынлыкларына сабийлени юйретеме. Шай одообитыбыз бла алапы сагыргъи этеме. Дерслени кезиуде, ёз тилибизде чыкъган китапладан сора да, «Заман» газетни да хайырланам. Бютюнде бек халкъыбызны адетлерини, тёлелерини юслеринден айтханда.

Мен Хасанияны орта школунда малкъар тилден бла терк-терк материалла чыгъа турадыла. Дерследе алапы сюебиз, юлгоге келтиребиз. Жаш тёлую ариу къызыккъа юйретирге, охуугъа кёл салыргъа себеллик этедеди.

Халкъыбызны биллай газети болгъанына къууанчды, аны бла ёхтёленебиз. Мындан арысында да редакция бла байламлыкъыбызны юзмегеди мурастыбыз.

КЪУРМАНЛАНЫ АЗНАТ, Хасанияда 16-чи номерли школну устазы.

Игиликни нёгери

Сыйлы охуучула!

«Заман» тарыхыбызны акъыларгъа, культурабызны айнытыргъа, тилибизни, адет-тёлелерибизни сакъларгъа кюн сайын корешеди. Дагыда жаш тёлую ахы юлгоде юйретюну, ол адепли, охуулу, хунерли болуп ёсюноу баш ооруну санаиды, дайым кайгысын кёреди.

Алайда да, жазылгъыз, алгыыз, охуугъуз аны тилибизде чыкъган газетни. Анда басмаланган материалла бла сабийлеригизни, туудулоргызыны шагыргъи этигиз. Ийнагызыз, ол хар таулу юйюрге жангыз да игилик келтирликди.

«Заман» газетни редколлегиясы.

Бизни иннаксыбиз - 51532

2 ӘХТЕМЛЕНИУ Кёкнү жети кьатысындан түюген тизгинле

Тау адетдеча, бек алга битеу дуннига белгили шайрыны, кертиби бла да халк поэти, миллетибизни эм жарык жулдау Зумакулланы Танзиланы Россияны имула академиясыны, Кьабарты-Малкьар илму араны, битеу да республикабызны алмиллерни атындан байрам кюню бла кызыу алгышлайма!

Быллай кыуачан кюнде бир эки сени сёз айтырга излейме. Биз Танзиланы былай бир нек оюбуз? Биринчиден, ол эркин назмучу. Кесини тизгинлерин бла айтсак: "... фаму адамга кёкден тошеди, кьадар бла бериледи". Ол сылтаудан аны назмулары жер жокозден туу магында, ала кёкнү жети кьатысындан келеледи дерчады. Аны ююндю алапын нурча жанганары, тазалыклары, жарытканы, жылхиткан да этгенлери. Экинчиден, алай эчкиликни, эчкимиз бирге жыйыштып, халкыбыз кьаралына жарача этмеклик - Танзиланы иш кёллюгю, арымай - талмай урунуу; кьадар бла берилген затланы кенгертип, кёлпел, сенитип жокелдирип жашууна экинчиден - усталыкырга бурады. Андыды юбиларны алай тынгылы да, кёп да жазганы.

Потессаны чыгармачылыгыны эчкилиги недейди? Халк назмуу тайбигьатыны,

адамны, жамуатыны, аманын игини философия жаны бла азылары, алага культурулогия магьана-кьыймат береди. Аны чыгармачылыгында сийемлик эчки эчки алады. Бурун заманын хапарлайды, кеси жашырган кезуно ачыклайды, келе турган вьомюрге да кёз кьарамын ивди.

Кертчилик, тазалык, тюзлюк, халаллык, адамлык. Танзила кесини адамдын, айткан. Ата журтун, саулай жер жокоз алай ариу сие биледи, аны юсю бла кёл миллети окуучуларына, башка миллети келечилерине, тыш кьыраллы, башка маданияты, динни жюроттөнгөле жазган тизгинлерин татлы эм жууук этеди.

Ол гителениден окуна тау адыт, бурун төрелени кьаты жюроткен тийреде ёгенди. Аны атасы Зумакулланы Мустафа, миллет, кьырал адам, сыйла - намысы да сулай Шимал Кавказда бийик жюрюген киши кьызын кёл асыл сёзге эм ариу тюз ниетте юйретгенди. Аны тилин алай шакты билгени уа анасы Марьямны хатеринден болур деп улут этме. Соимдеди, аны «Заман» газетисини бир неча нумериде чыккан эсериурили. Мен алапын кьыуачан бөгөчө да бизни тизгини литература марьанын ачыккьагьанлары сандарында колгоге тутам. Сабий

анасыны кьарынында ариу тилин эшитме, кьагьандалык бешик журьга тынгыламыс, азыл-балык кезунонда нарт сёзле, тенгелдириуле бла шагьыры болмаса, Танзилча, тынгылы-терен билалмаз эм таза, шакты сёзлашамас.

Эчкилик, фахмулук, уста-лык, ише тирлик бары бир болуп, халккьыбызны ийагыны Зумакулланы Танзиланы битеудуния шайры этгенди. Айтхылык адамда Чингиз Айтматов, Эдуардс Межелайтис, Расул Гамзатов, Мустай Карим, Давид Кугулынов, Нодар Думбадзе, кесибизни Кьуыланы Кьайсын, Тейпеланы Алим, Толгуруланы Зейтунга, башка белгиле жашларыбызга эм кьызыларыбызга айтылган сёзле (аланы төрге ётарды, кесинден эсе алга салады, байлык кетереди). Аны тилибизге эм уллу орус тилге жоралган назмулары, алтын бла жазылып, бал жакьгандалыла хар окуучуну жюрюгине.

Танзила битеудуния адамды, мен анылапгадан, ол кеси алына намылы болалык той-людо. Жер жокозона мамырык келип, битеу адамла отгурлу-лукка, кьырал элпекден толуп, халккьы кууачан сынап, кеси адамлары да сойгенерине жакьса, алапын ичинде Танзила да ырызлык кёрюкюд.

Аны этген муратлары толсунла, мындан да уллу жетишилмеге жетсин, окуучулары да кёл жангы назмуун окусунына эм уллу насын колгошю болсунла.

УЛАКЪЯНЫ Махти, филология имулану доктор, профессор, Кьабарты-Малкьарны эм Кьарачай-Черкесни илмууну сыйлы кьулулкучуу.

«Кёз жарыгын» нутку болмай, Турсун дейбиз кёл жыланы. Хар кюн сайын жаз дурумай, Энта жагыны киталарны.

«Танг ачык болсун, адамдал-Деп тобеийк эрттен сайын. Кёз тимесин таз жазганын, Ол алышмысын дунийсин!»

Хар китабны тюз жашарга, Оюмларды жуертеди. Ариу журча, кюн жарыкьча, Жолуму жарыкь этеди.

«Ата юйюнгю» арбазы Халкны кууачна чакьырсын. Кьадагын сени, Танзила, Арбазындан айырмысын!

«Ичи сёзюнгю», Танзила, Бил, жюрюгимде тутам. Аны кьылай, окуй кетсам, Мен кьайгымы унутам.

«Урушча кьакуа поэманг» Махта келтиргенди санга, Ол бюгон да тохтамайын Кьулулк эткен заманга.

«Таулапы жьры» деп китап Жазганыс эли жыл алгьа. Тауларым а жьиу эте, Берилебиз ол жьрлапга.

«Танг азынг» да сериюн Бизе ургьанлай турады. «Феномен Танзила Зумакулланы» деген энциклопедия хазырлап башларга заман болганын. Юбиларны чыгармаларыны литературоведение жаны бла бюгонда терен тинтгенден сора да, алапын философия, культурулогия, аспектирини, артыкьсында тил энцикликерини юсюндөн да киталла жазылып, диссертацияла кьоруулар кезу да жетгенди. Ол ишени тамамлауда мен кесими да борлулга санайма. Кесими

АХМЕТЛАНЫ Хажы-Кьасым

Ариу жьырынг, кюн жарыкьча

ЗУМАКУЛЛАНЫ Танзилча

Тугьсан журтун бек сюере Юйретеле киталарынг. Кавказ таула биюгине, Кьанат кереле жьырларынг.

Ол «Жазьусу жазмаларынг» Жюрюгимде жашадыла. Андан чькьмай, эс тапдыра, Нарт сёзлеге ушайдыа.

Бу башда айхан китабынг, Санлармы тирилтгенди. «Кьадагьа голлеринг» а Жулдузлагьа бирлетгенди.

«Ичи сёзюнгю», Танзила, Бил, жюрюгимде тутам. Аны кьылай, окуй кетсам, Мен кьайгымы унутам.

«Урушча кьакуа поэманг» Махта келтиргенди санга, Ол бюгон да тохтамайын Кьулулк эткен заманга.

«Таулапы жьры» деп китап Жазганыс эли жыл алгьа. Тауларым а жьиу эте, Берилебиз ол жьрлапга.

«Танг азынг» да сериюн Бизе ургьанлай турады. «Феномен Танзила Зумакулланы» деген энциклопедия хазырлап башларга заман болганын. Юбиларны чыгармаларыны литературоведение жаны бла бюгонда терен тинтгенден сора да, алапын философия, культурулогия, аспектирини, артыкьсында тил энцикликерини юсюндөн да киталла жазылып, диссертацияла кьоруулар кезу да жетгенди. Ол ишени тамамлауда мен кесими да борлулга санайма. Кесими

«Кёз жарыгын» нутку болмай, Турсун дейбиз кёл жыланы. Хар кюн сайын жаз дурумай, Энта жагыны киталарны.

«Танг ачык болсун, адамдал-Деп тобеийк эрттен сайын. Кёз тимесин таз жазганын, Ол алышмысын дунийсин!»

Хар китабны тюз жашарга, Оюмларды жуертеди. Ариу журча, кюн жарыкьча, Жолуму жарыкь этеди.

«Ата юйюнгю» арбазы Халкны кууачна чакьырсын. Кьадагын сени, Танзила, Арбазындан айырмысын!

«Ичи сёзюнгю», Танзила, Бил, жюрюгимде тутам. Аны кьылай, окуй кетсам, Мен кьайгымы унутам.

«Урушча кьакуа поэманг» Махта келтиргенди санга, Ол бюгон да тохтамайын Кьулулк эткен заманга.

«Ичи сёзюнгю», Танзила, Бил, жюрюгимде тутам. Аны кьылай, окуй кетсам, Мен кьайгымы унутам.

«Урушча кьакуа поэманг» Махта келтиргенди санга, Ол бюгон да тохтамайын Кьулулк эткен заманга.

«Таулапы жьры» деп китап Жазганыс эли жыл алгьа. Тауларым а жьиу эте, Берилебиз ол жьрлапга.

«Танг азынг» да сериюн Бизе ургьанлай турады. «Феномен Танзила Зумакулланы» деген энциклопедия хазырлап башларга заман болганын. Юбиларны чыгармаларыны литературоведение жаны бла бюгонда терен тинтгенден сора да, алапын философия, культурулогия, аспектирини, артыкьсында тил энцикликерини юсюндөн да киталла жазылып, диссертацияла кьоруулар кезу да жетгенди. Ол ишени тамамлауда мен кесими да борлулга санайма. Кесими

«Кёз жарыгын» нутку болмай, Турсун дейбиз кёл жыланы. Хар кюн сайын жаз дурумай, Энта жагыны киталарны.

«Танг ачык болсун, адамдал-Деп тобеийк эрттен сайын. Кёз тимесин таз жазганын, Ол алышмысын дунийсин!»

Хар китабны тюз жашарга, Оюмларды жуертеди. Ариу журча, кюн жарыкьча, Жолуму жарыкь этеди.

«Ата юйюнгю» арбазы Халкны кууачна чакьырсын. Кьадагын сени, Танзила, Арбазындан айырмысын!

«Ичи сёзюнгю», Танзила, Бил, жюрюгимде тутам. Аны кьылай, окуй кетсам, Мен кьайгымы унутам.

«Урушча кьакуа поэманг» Махта келтиргенди санга, Ол бюгон да тохтамайын Кьулулк эткен заманга.

«Таулапы жьры» деп китап Жазганыс эли жыл алгьа. Тауларым а жьиу эте, Берилебиз ол жьрлапга.

«Танг азынг» да сериюн Бизе ургьанлай турады. «Феномен Танзила Зумакулланы» деген энциклопедия хазырлап башларга заман болганын. Юбиларны чыгармаларыны литературоведение жаны бла бюгонда терен тинтгенден сора да, алапын философия, культурулогия, аспектирини, артыкьсында тил энцикликерини юсюндөн да киталла жазылып, диссертацияла кьоруулар кезу да жетгенди. Ол ишени тамамлауда мен кесими да борлулга санайма. Кесими

Шажьырейлену Бабугент эли кадет школ-интернатыны окуучулары ГИБДД-ны Управлениясында кьонакьада болгандыла. Жаш кьауумга республикада баш инспектору кьулулгун болжаллы жалда толтурган полицияны полковник Аслан Арамисов тобегенди.

Экскурсия биринчи регистрация бла экзамен бардырган бөлөмдөн башланганды. Мында курсантла машиналагьа номерлени, руль артына олтурурга эркин этген праволаны да кьалай жаращыргьанларыны юсюндөн кёл зат билгенди.

Кадетлени араларында машина жюрюгюнон жорукьларын-дан экзаменде кеслерини билмилерин сынарга сийенгле болгьандыла. Ала мында да ёз усталыкларыны баямлагьандыла. Ахьрында бөлөмю келечилери алага ол жорукь-ланы юсюндөн билдирген эсде тутарча кьагьытла бергенди.

Ишлери бла байланы бөлөмю да жокьпагьандыла. Мында кечекюнд да камерала жоллада болуму кёргозгьунай турдыла. Машинала бироз тынчарак жоруп башлагьанларыны хайры аны тинтген жангы техника аслам болганыны себепди дегенди бөлөмю специалисттери. Андан сора да, эшикде кьулулк бардыргьанда кьалай ачыланы оператив кьулулк

сауттары болгьанларын да кергозгенди. Кадетле бир-бир саут-саба бла алапат шажьырей болгьанларын да кергозгенди. Сёз ючюн, «Калашник» автоматны аз заманын ичке чапы жьырга алапын кьайсысына да кьыйын болмагьанды. Кьонакьада инспекторланы спорт жаны бла жашууларын да кергозгьенди. Белгилесина, иш ишледе урунган адам сауттан башка кеси да ургьан, жькьгьан примвланы хайрлана билгери керекди. Мында ала бла полициячылары сандарын колчюрге эм тойшюрге юйретген тамата инспектор Мурат Ахметов тобегенди. Жашла тренерден не заманда да биринчи керек болуп бир кьауум магьанлы примвлагьа юйргенди.

Экскурсияны ахьрында инспекторла бла кадетле бирге чай ичере олтургьанларында, полициячыларга кёл сору берилген эди. Жаш тало кртен затларына уллу сый этгенлери, кьонакьада болгьанларына сокурманмагьанларын да билдиргенди. Управленианы атындан ГИБДД-ны ишчилери курсантлагьа эсде кьалырга саулага эм башха сувериле да бергенди.

Бизни корр.

ЗАКОНЛА Атсыз тарыгьыулагьа да эс буруллукуьду

Россияны МВД-сыны башчысы Владимир Колокольцев бузукулуклары юсюндөн гражданданы заявениялары бла кьалай ишлере кереклисини юсюндөн инструкцияны бегим этгенди. Жангы документи юсюндөн оюмун «СРВ» деген юрист агентствону башчысы Роман САВИЧЕВ айтканды:

Бу инструкцияда гражданданы криминал бла байланы тарыгьуларыны регистрацияны юсюндөн тынгылы айтылды. Анди ич ишлени оргналары жаланда кьолдан жазьылаын заявенияларыны уллу, ауздан айтыгьанлары

диде. Тарыгьу юсюндөн аны алган полициячы, оператив дежурный эм ол информацияны тинтикчи офицер билгери керек болупьдула. Ише ызы бла оперативникле да кьатышыркьыдыла.

«Экигизде болсун!» Заявенияны электрон халда алгьандан сора оператив дежурный аны кьагьытла чьыгарып, андан ары аны бла кьолдан жазьылаын, терлеи заявениячы, ишлере керекди. Инструкцияны толтуруугьа МВД-ны ол бөлөмюно начальниги контроль этере борчлуду. Ол хар кюн сайын регистрация тюз этигенине кёз-кьамлак болуп турурга керекди. Иш кьылай баргынына да кьалай контроль комиссия кьараркьыды.

Бу магьаналыды! Сизин заявениягьызыны полициячылары кьайсылар да (гернерала окуна) алырга борчлудула, башха тойлоюду, орамда болуун неда ведомствону отуудуна. Инструкцияда чьышынууну телефону» бла келген тарыгьыулары магьаналыгы эчки белгиленди. Нек дегенде ол биреуню тюзлюкю тохтадырырга неда правону кьоруулачуладан болушкьу керюрге ахыр амалы болурга болулукуду.

«Комсомольская правда».

Сюзюу 17-чи декабрьде Грозныйде Радионо юйюнде «Терские тюрки как культурный мост между Чеченской Республикой и тюркским миром» деген темага биринчи илму-практика конференция бардырылгьанды. Аны Чечен Республиканы Миллет политика, тыш кьырала-ла бла байланымыс, басма эм информация жаны бла министрствосу кьурагьанды.

Шуёхлукьну, моданият байламлыкьланы кючлендирирге алланнган тил

«Грозный информ» информация агентствону журналысты бирдиргенерине, форумугьа Чечен Республикадан, Дагьыстандан, Север Осетия-Аланиядан, Кьабарты-Малкьардан, Кьарачай-Черкесден, Татарстандан эмда Москвадан алымы кьатышкьандыла. Андан сора да, конференцияга тыш кьыраллы кьонакьыла да келгенди, ол санда Туркден, Азербайджандан, Кьазакьстандан.

Илму жьыйлыуда тюрк халкыны тарыхлары, элдик догьа жашууларыны, культура-ларыны юсерлеринден докладала этилгенди. Кьумукь халккьы культурасын эм терерин сакьлау жаны бла «Оздөн» жамуат организацияны Москвада бөлөмюно келечиси Рамазан Аллау «Деятельность Оздөн как культурная база для наращивания экономического партнёрства России с тюркским миром» деген докладында тюрк халкьыла байламлыкьыла кьурагьа кереклисини юсюндөн айтканды.

Филология имулану доктору, Дагьыстаны кьырал университетини профессор Гаурия Рашида Гусейнов а дуния башында 38 халкь тюрк тилде сёлешгенлерин белгилегенди. «Тюрк тилени бултур кьаууму дагыстан тилени лексикаларына, фонетикаларына да себеплик этгенди. Ол а тилени араларында байламлыкьыла эртден бери жюрютоленгенлери шагьатылык этеди», - дегенди ол.

Пленар жьыйлыуу азырында «Turk zaman» деген жамуат-политика газетини презентациясы болгьанды. Ол беш тилде чыгьады: кьумукь, ногай, тюрк, кьрым татар эмда кьарачай-малкьар. Аны баш редактор Альфия Курганованы айтканына

Басмага ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагьанды.

УФСИН Офицерле чамгьа да ёчдюле

РФ-ни Аманлыкьчылары терсиклерине жолукьтуруу жаны бла Федераллыи служба (ФСИН) КьМР-де Управлениисыны кьулулкчулары «Виват, офицер!» деген Битерсюе конкурсу регион бөлөмюно бардыргьандыла. Анга кьатышкьана юч кюнню ичинде кеслерини профессионал сынауларын эмда кьарууларын кергозтуп эришкенди. Аны юсюндөн бизге ведомствону пресс-службасындан билдиргенди.

Биринчи кюн офицерле кеслерини кьарууларын эмда профессионал сынауларын кергозтуп керек эдиле. Ала Макаров керода аткьандыла, чабын эришкенди. Аны бла бирге уа РФ-ни законларын кьалай билгенлерин да ачыккьагьандыла. Конкурсу ахьыргьы ююну уа чыгармачылыкьга аталган эди. Анга кьатышкьана туугьан урууларыны юсюндөн хапарла хазырлау, чам этере, башка фахмулары кергозторге керек эдиле.

Алай бла барындан да игини юч кюнню ичинде жьыйылган баланы бирге кьошуп тохтадыргьандыла. Журни кенешгенден сора былай оную этгенди: «Виват, офицер!» деген конкурса барындан да айырмалыгы 5-чи номерли колонияны кьулулкьчу Мухамед Машевос саналгьанды. Эчкини жерге 3-ию номерли колонияны келечиси Беслан Бифов тийшиш болгьанды. Ючюнчюге уа уголовный инспекцияны кьулулкьчу Алим Кюбоу бла 4-ию номерли колонияны келечиси Юрий Березуцкий чыкьгьандыла.

Прокуратура Алиментле төлемегени ючюн - жууапха

КьМР-ни Бахсан районууну сюду Адамжери чыкьган уголовный ишени тинтгенди. Эр киши кесини акьылбалыкь болмагьан сабийин кеминдирге керекли ахчаны төлемегени ючюн төрленеди (РФ-ни УК-сыны 157-чи статьясыны 1-чи юсегин). Анга биринчуну толтуруудан, уголовный жууапха тартылыкьса, деп эсгергенди. Алай ол, анга эс бурмай, баласына калек да бермей тургьанды. Суд, Адамжери терсигин тохтадырып, аны алты айны ичинде борчлу ишлетирге, хакьыны беш процентин тыярга, деген оюну чыгаргьанды.

Бизни корр.

Жетишим Бу юч-тёр кюнню ичинде Нальчикде Универсальный спорткомплекседе кьол тойшюдөн эр кишилен эм тиширдуланы чемпионаты бардырылгьанды.

Аны кьууачлы халда ачылыуу КьМР-ни спорт министри, гекранырт тутушуудан Олимпиаде оюмлары чемпионун Асланбек Хуштов, Кьол тойшюдөн РФ-ни федерациясыны президенти Валерий Харитонов, халкьыла аралы эм республикалы федерацияларыны президенттери Сергей Астахов, Хечим Мамакьов, «Динамо» общественно башчысыны орунбасары Сергей Фролов, спортну ветеранлары эм башхала кьатышкьандыла.

Аны барьсына эс спортчулагьа, алапын серишерине кьазьарга жьыйылгьанлагьа, тренерлеге да алгышлау сёзлери айтылгьанды.

«Кьабарты-Малкьарда кьонакьылы бек эсдедиле, хош келиги! Мында кьыралыкьыны битеу регионларындын эм кюлю, тышандырган гекшерини эриширидиле, хорлагьаны уа арда Москвада дунини чемпионатына кьатышкьандыла», - деп билдиргенди Асланбек Хуштов, Сергей Астахов, турини былай даражада кьурагьанлагьа ырызлыгыны билдире, бюгонюкде кьол тойшю терк алыгьгьаны белгилегенди. Валерий Харитонов

Майдаллагьа бай кюнле

рационаларыны президенттери Сергей Астахов, Хечим Мамакьов, «Динамо» общественно башчысыны орунбасары Сергей Фролов, спортну ветеранлары эм башхала кьатышкьандыла. Аны барьсына эс спортчулагьа, алапын серишерине кьазьарга жьыйылгьанлагьа, тренерлеге да алгышлау сёзлери айтылгьанды.

«Кьабарты-Малкьарда кьонакьылы бек эсдедиле, хош келиги! Мында кьыралыкьыны битеу регионларындын эм кюлю, тышандырган гекшерини эриширидиле, хорлагьаны уа арда Москвада дунини чемпионатына кьатышкьандыла», - деп билдиргенди Асланбек Хуштов, Сергей Астахов, турини былай даражада кьурагьанлагьа ырызлыгыны билдире, бюгонюкде кьол тойшю терк алыгьгьаны белгилегенди. Валерий Харитонов

Аланы тренерле Хечим эм Адам Мамакьовга юйреткенди. РФ-ни бир неча кере кюмюо призёру Науруз Даимов а бу жол да эчкини даражалы майдалга ие болгьанды. Былтыр юниорланы араларында хорлагьан Мурадун Тажмахов а «доммалкь» бла кууандыргьанды. Науруз да, Мурадун да тренер Алим Дюговда журау этеди. Алай бла бу чемпионат бизге мааддалга жьры болмагьанды. Кьол тойшюдөн башда сакьынылган федерацияларыны президенттери уа эришулени мында кьалай ётдурюгенине бийик багьа бичгенди эм келир жылгьа чемпиононаты да республикада бардырырга келешкенди.

КУЛЬАЛАНЫ Зульфья, Суратны ХОЛ АЛАНЫ Марзият алгьанды.